

Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen punaisen lihan käytön lopettamisesta kouluruoassa Vantaalla

VD/6947/00.02.03.00/2023

KK/US/VT/MT

Vantaan kaupungin nuorisovaltuusto jätti kokouksessaan 8.11.2023 seuraavan aloitteen punaisen lihan käytön lopettamisesta kouluruoassa Vantaalla:

”Vantaan nuorisovaltuusto esittää, että Vantaan oppilaitoksissa luovuttaisiin punaisen lihan käytöstä ja korvattaisiin punainen liha terveellisemmällä, ympäristöystävällisemmällä, saavutettavammilla ja taloudellisemmilla proteiininlähteillä. Punaisesta lihasta luopumista perustellaankin yhdellä tai useammalla mainituista vaikutuksista, mutta onkin erityisen tärkeää huomata luopumiselle olevan useampia perusteita.

Sillä punaisesta lihasta luopumisen puolesta on lukuisia argumentteja ja punaisen lihan puolella olevien argumenttien faktapohja on heikko, kuuluu Vantaan kaupungin julkisena toimijana tehdä faktapohjainen valinta ja luopua punaisen lihan käytöstä.

Neljä vankkaa perustetta muutoksen puolesta

Terveellisyys on keskeinen huolenaihe, sillä tutkimukset ovat yhdistäneet punaisen lihan kulutuksen useiden vakavien terveyshaittojen, kuten sydän- ja verisuonitautien ja tietyntyyppisten syöpien riskin kasvuun. Kasvat terveyshuolet liittyvät myös punaisen lihan korkeaan kolesterolipitoisuuteen ja sen mahdolliseen vaikutukseen verenpaineeseen. Koska lasten ja nuorten ruokavalion laatu asettaa perustan heidän myöhemmälle terveydelleen, on tärkeää tarjota kouluruokailussa ravitsevaa ruokaa, joka tulee heidän terveytensä ja hyvinvointinsa kehittymistä.

Ympäristöystävällisyys on tärkeä teema meillä Vantaalla ainakin kaupungin resurssiviisauden tiekartan mukaan. Punaisen lihan tuotantoprosessi on ekologisesti kestävämpi kuluttaen enemmän maata ja tuottaen enemmän kasvihuonekaasuja kuin muiden yleisesti käytettyjen lihojen tai useiden kasvipohjaisten proteiinien tuotanto, mikä tekee siitä yhden suurimmista ilmastokriisiä kiihdyttävistä tekijöistä.

Saavutettavuuden ja inklusiivisuuden parantaminen on myös tärkeää. Yhä useampi nuori vakaumuksellisesti välttää punaisen lihan syömistä erityisesti ympäristösyistä. Monet vantaalaiset lapset ja nuoret kuuluvat myös uskonnollisiin ryhmiin, jotka rajoittavat tai kieltävät punaisen lihan, tyyppisesti joko sian tai naudan kulutuksen. Tämän vuoksi punaisen lihan poistaminen oppilaitosten ruokalistaolta takaisi ruokailun palvelevan paremmin yhä useampaa lasta ja nuorta sekä samalla edistäisi Vantaan kulttuurisen ja uskonnollisen moninaisuuden vapautta.

Kustannusnäkökulmasta katsottuna punainen liha on usein kalliimpi vaihtoehto verrattuna moniin siipikarja-, kala- ja kasvisproteiinilähteisiin, mikä vaikuttaa verovarjoista rahoitetun kouluruokailun taloudellisuuteen. Mikäli oppilaitosten ruoan kustannuksista leikattaisiin luopumalla punaisesta lihasta, voitaisiin säästöt sijoittaa takaisin muun ruoan laadun parantamiseen. Erityisesti tästä pitäisivät myös asiakkaat eli lapset ja nuoret, joiden tiedetään olevan tällä hetkellä epätyytyväisiä tarjotun ruoan laatuun.

Vaihtamalla punaisen lihan kestävämpiin vaihtoehtoihin Vantaan kaupunki voisi siis edistää vantaalaisten lasten ja nuorten terveyttä, ympäristön suojelua, kouluruoan budjetin riittävyyttä sekä kouluruoan saavutettavuutta.

Esitämme, että Vantaan kaupunki:

Lopettaa punaisen lihan tarjoamisen vantaalaisissa kunnallisissa päiväkodeissa, peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Suosittaa myös yksityisiä Vantaalla toimivia päiväkoteja, peruskouluja ja toisen asteen oppilaitoksia luopumaan punaisen lihan tarjoamisesta.

Korvaa punaisen lihan pitäen huolta ravintoaineiden riittävyydestä lisäämällä monipuolisesti kana-, kala, kalkkuna- ja kasvisruokien määrää painottaen kasvisruokien määrän lisääntymistä.

Huolehtii, että potentiaaliset säästöt punaisen lihan käytön lakkauttamisesta sijoitetaan muun ruoan, ja erityisesti kasvisruoan, laadun parantamiseen.”

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala ja hankintojen ostoyksikkö toteavat vastauksessaan seuraavaa:

Nuorisovaltuuston aloite ja uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset (2023) ovat saman suuntaiset. Suosituksissa painottuu aikaisempaa enemmän punaisen lihan korvaaminen muilla proteiininlähteillä. Näihin suositukseen perustuvat myös tulevat uudet kansalliset ravitsemussuositukset (2024). Ateriapalvelusopimuksissa on mainittu, että käytämme aina suositusten uusimpia versioita.

Koulujen ruokalistat suunnitellaan ja ateriat valmistetaan voimassa olevien kansallisten ravitsemussuositusten mukaisesti. Yhteistyötä ruokalistojen ja ruokien kehittämisessä tehdään ateriapalvelutuottajien kanssa. Suositukset ohjaavat punaisen lihan korvaamista osittain siipikarjanlihalla. Vantaalla näin toimitaan: esimerkiksi osa naudanjauhelihasta on korvattu broilerinjauhelihalla. Kokolihasta tehtyä ruokaa tarjotaan ainoastaan kerran 5-6 viikon kiertävällä ruokalistalla. Kouluilla ja päiväkodeilla kasvisruokaa on tarjolla kaikkina päivinä.

Vantaan Resurssiviisauden tiekartan mukaisesti tavoitteenamme on vähentää ruoan ympäristövaikutuksia: laitosruokailun kestävyttä tavoitellaan ravitsemussuositusten ehdoilla, varmistaen että ruoka maistuisi nykyistäkin paremmin. Terveiden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeää, että oppilaat syövät koululounaan päivittäin (kouluterveyskyselyn mukaan 4.-5. luokkalaisista 61 % syö pääruuan kaikkina koulupäivinä ja 8.-9. luokkalaisista 57,3 % ei syö koululounasta joka päivä). Makutottumukset muuttuvat hitaasti ja siirtymä vähälihaisempaan ruokavalioon on hyvä tehdä niin, että samaan aikaan koululounaan väliin jättävien määrä saadaan vähenemään. Taloudellisuuden ja ympäristöystävällisyyden näkökulmasta on myös tärkeää, että ruokahävikki saadaan mahdollisimman pieneksi maistuvan ruuan avulla.

Ehdotuksia tarkastellaan uudelleen, kun uudet kansalliset ravitsemussuositukset (2024) tulevat voimaan.

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 25

Kasvatuksen ja oppimisen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa nuorisovaltuustolle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kasvatuksen ja oppimisen apulaiskaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavasti:

Lisätään päätösesityksen loppuun seuraava lause:

Ehdotuksia tarkastellaan uudelleen, kun uudet kansalliset ravitsemussuositukset (2024) tulevat voimaan.

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Liitteet:

- Nuorisovaltuuston aloite

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, 040 620 5080, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi